

(המשך בעמוד 11)

חלק ניכר מקולות ע"מ יחזרו למערך, חלק מקולות המרכז החופשי יעברו למרי קלה. יתכן שהמצב יישאר כמקודם, או שתהיה עלייה קלה, בלתי משמעותית. ברור כי הממשלה הבאה תהיה של המע"ר, וכי הליכוד הימני יוכל להיכנס אליה רק בשותף וזטר, ובלתי נחוץ מבחינה מייספרית. אריק שרון עצמו יודע זאת, ואינו שוגה באשליה. כמו רוב מרכיבי הליכוד הוא ירצה, בוודאי, להיכנס לממשלה, כדי להתחלק בשלטון ולחלק מהנאותיו לגורמים הכלכליים התומכים בליכוד. אריק יודע שלא יהיה שר הביטחון בממשלה הבאה.

אולם חשיבותו של הליכוד הימני הוא לי טווח ארוך. הוא יבצר את האידאולוגיה החדשה, יפיץ אותה ככנסת, ואולי כממשלה. הוא ישמש אבן שואבת לחלק גובר והולך של המע"ר. הוא יוכל, לזהם לאטרנטיבה שישטיף נית כפוזוה של 12 עד 20 שנה — אז להשפיע על המע"ר במידת כזאת שהמע"ר עצמו יהיה בגדיו מרכיב הימני החדש.

גם כך הולכים ומישטשים הנובלות האחרונים. בהיס"טוריה הציונית היתה זאת ארץ ישראל העובדת שדגלה בהקמת ישובים ברחבי הארץ, כדי "לצייר מפה" וליצור עובדות בשטח. ז'בוטינסקי וחסידיו התנגדו לכך, כשם שהתנגדו להקמת ארגון הגנה עצמאי. (ז'בוטינסקי רצה בלגיון יהודי במיסגרת הצבא הבריטי, שיהיה מופקד על הארץ). ארץ ישראל העובדת, ועומת זאת, התנגדה למילטרוזם ומאסה בפאתוס לאומני-דתי-נבואי. כיום מטיף הליכוד הימני להתנחלות בכל רחבי השטח חים המוחזקים, כדי "לצייר מפה", בעוד המע"ר רוכש בסיטונות גנרלים לשורותיו, ומשה דיין מדבר על "נחלת האבות" ועל הערך המקודש של ענתות.

כך או כך, בסוף תשנ"ג חיה ברור כי המי דינה צועדת במהירות ימינה. הליכוד הימני היה תוצאת תהליך זה, וגם מאיץ להמשכתו.

עולם חדש לגמרי

ה איש שיוצר את הליכוד יש מאין, כימעט לבדו בשתי ידיו הגדולות, היה איש-השנה של תשל"ג.

למחרת סיום המיבצע הראשון, עם חתימת אמנת הל"י כוד, ישב והשקוף סביבו בתמיהת-רמה, חרוק מכל תחושה של משק כנפי ההיסטוריה. הוא דמה לאדם שעבר קורס מזורז בחורת הפוליטיקה המעשית, כשמסקנות חדות ונוקבות משמעות בערבוביה עם דברים תמימים. "לא היה לי אף יום אחד באמצע. הלכתי ישר מן הצבא לפוליטיקה, ומייד לתוך המיבצע הזה.

"מה להגיז? נולדתי בארץ, גדלתי בארץ, ולא ידעתי שקיים עולם של מפלגות ועסקנים.

"לא הייתי מאמין שזה קיים. איד שמתקבלות החלטות, מי שמקבל החלטות, מה שקורה. לא האמין.

"בצבא לא יכולים לקרות לך אסונות. אתה יכול לעשות שגיאה, כמובן, אבל זה אפס לא יהיה חמור. תמיד נמצא מישהו לידך, או מעליך, או מתחתך. אתה מתייעץ עם כולם. תמיד מישהו מאן אותך. אינך יכול לפרול, כי תמיד מישהו מיישר אותך. אתה פשוט לא פועל מבלי להתייעץ, לשמוע דיעות, לדון, כמובן, בסוף אתה מחליט לבד. אבל מוחזן לתנאי קרב, אתה לא מחליט לגמרי לבד. וגם אז יש עוד מישהו לידך.

"אלב בחוץ — זה משוהו אחר, פה אתה לבד. אתה יכול לעשות שטויות. זה מה שקרה לעזר.

"עזר מיהר, רצה הכל מייד. זה לא הולך. כמו שהק"ד שנו לצבא 25 עד 30 שנה, והתקדמנו בו צעד אחד צעד, כך גם עכשיו, כשאנחנו עוברים לפוליטיקה. צריכים לקחת זמן של 20-30 שנה, ולבנות באופן שיטתי."

וכך, כימעט כמיקרה, אך לגמרי לא כמיקר רה, בנה אריק שרון כסוף תשנ"ג משוהו העשוי ליחסך לחלק מרכזי של המציאות הישראלית כמשך שנים רבות.

היתה זאת משימה בלתי-אפשרית. מילכודו, לא האמין בה איש. שבויעים לפני ארשה-שנה, זה קם פורמלית. תולדות המיבצע הן חסיפור חמרתק ביותר של תשנ"ג.

מלחמת

ששת

השבועות

מאת אלי תבור

כ שהעדה אריק שרון את רעיון המערך הימני שלו במסיבת העתונאים שערך ימים מספר אחרי שהסיר מעליו את מדי צה"ל, ייחס רבים את התלהבותו לניתוקו וריחוקו מהחיים האזרחיים. כל מה שעשה אריק נראה ספונטאני, מקרי, מהיר. ביום אחד הוא מודיע פתאום על הפסקת שירותו בצה"ל, כסיגנון שנראה כמו טריקת דלת. כעבור שבוע הוא מכנס עתונאים כדי לחשוף את "האני מאמין" הפוליטי שלו. זה נראה כנסיון בלתי רציני של אדם שגנמר לו הסוּם, להיחפס מחר בסוס חדש. מי שהעריך כך את פני הדברים, טעה טעות גסה. אריק לא יצא למיבצע הקמת המערך הימני, שזכה אחר כך בתואר הליכוד, במקרה ובצורה ספונטאנית. זה אינן אופייני לאיש ולדרך. זה חיח מיבצע מחושב ומתוכנן לפרטי פרטים, בצורת מחשבה צבאית קפדנית, תוך הערכת-מצב מדוקדקת וחיזוי מי ראש של כל התפתחות בלתי-צפויה.

רק עתה, אחרי שהליכוד נהפך לעובדה, ניתן להעריך נכונה את המהלכים שהביאו להקמתו. היה זה מיבצע של איש אחד. הוא הצליח בניגוד לכל התחזיות והנבואות, במקום ובצורה שאף איש אחר לא היה מצליח בהם כמוהו. הוא הצליח משום שאריק שרון, מצביא בעל מעוף, הצ"יח ליישם את עקרונות המחשבה הצבאית שלו במיסגרת הפוליטית הקיימת בישראל.

היעצים המיליונרים

מ לחמת ששת השבועות של אריק שרון, בה היה עליו להילחם בעת ובעונה אחת לפחות בארבע חזירי תות בכוחות עצמו בלבד, תוכננה עוד שנים רבות קודם לכן. איסוף נתוני המודיעין, שימשו בסיס להערכת מצב מדוייקת. נעשה במשך שנים ארוכות. בהן היה אריק בשרות פעיל בצה"ל.

הוא לא הסתגר במיגדל השן של סיקוד צה"ל. כמי שהחל את הקאריירה שלו בקצונה בצה"ל כקצין-מודיעין, הוא אסף כל נתון אפשרי על היעד, דרכי הגישה אליו

וכוחות האוייב. הוא ניצל אירועים פומביים ומסיבות פרטיות, כדי לקשור קשרים עם האישים הפוליטיים שלי-הערכתו היו כלי משחק במערכה הצפויה. במשך שנים, עוד בטרם היתה בראשו כל תוכנית מגובשת, זרע זרעים של יחסים אישיים, שהנכיטו תוצאות בבוא היום. פה ושם, בשיחות אישיות, זרק את רעיון הליכוד הימני, קלט תגובות, שמע הערכות, הוא למד להכיר מקר רוב את כל אחד מהכוחות הפועלים בשטח, את דרכי מחשבותיו ואת חולשותיו.

כאשר נאספו בידיו כל הנתונים האפשריים, יכול היה אריק להתפנות להערכת המצב.

כאשר הגיע חיום ולאריק נראה היה כי מתקרבת שעת השי"ן ועליו להתכונן להפתעי רות, היתה בידו כבר תוכנית פעולה מגובשת, שכל מה שהיה צריך לעשות הוא לבצע. התוכנית היתה מפורטת עד לרזי כך שהיה בה אפילו לוח זמנים. הכל היה מחושב מראש: יום ה' הודעה על הפרישה מצה"ל, מועד כינוס מסיבת העתונאים, יום תחילת השיחות הרשמיות הפומביות עם השותפים המיועדים למערך החדש.

אלא שגם אז פעל אריק במתכונת שלה הורגל בצה"ל. למרות שהכל היה ברור ומתווך לו והוא האמין במה שהוא עומד לעשות, הוא לא סמך על עצמו. הוא הרגיש צורך להיוועץ ולשמוע דעתם של אחרים על תוכנית פעולתו. "ידעתי שאני הולך לכפות את עצמי להתחייבות שיהיה לי קשה לסגת ממנה", סיפר אריק, "כל המהלכים שעמדתי לנקוט בהם היו בלתי רגילים" — בדיוק כמו המהלכים שחייבנו ונקט בפעולות הצבאיות שביצע. "היו אלה דבר רים מהסוג שלא יכולתי להיוועץ בהם עם אף אחד בסביבתי."

אבל הוא הרגיש צורך להיוועץ בידידים קרובים. אלה היו בחול"ל. עוד בחודש יוני, כשאיש לא תיאר לעצמו שאריק עומד לפרוש מצה"ל בצורה כל כך דרמטית, שילפן אריק לידידו סם זקס בארצות-הברית וניסה להזר עיקו לארץ. סם הוא איש עסקים יהודי צעיר, שהיה מעורה בחיים הפוליטיים בארצות-הברית כאחד מצעירי קנדי במפלגה הדמוקרטית. הוא בעליו של בנק ידוע בשיקאגו, שהיה לבנק האמריקאי הראשון שהקים סניף בישראל. הידידות בינו לבין אריק נמשכת כבר שנים רבות.

כאשר צילצל אליו אריק, לא היה סם בביתו. כקצין מילואים כצי ארצות-הברית היה סם בשירות מילואים. אריק דיבר עם אשתו, הודיע לה שהוא מבקש ממס להי גיע לארץ עד ה-8 ביולי, משום שהוא עומד לקבל הח-לטות חשובות והוא רוצה להיוועץ בו.

איש נוסף שהוועק להתיעצות היה ידידו השני של אריק: המיליונר משולם ריקלים. ריקלים הוא יורד מיש-ראל שנחשב בשעתו לאשף פיננסי בארצות-הברית. הוא מולטי-מיליונר השולט בחברות תעשייה וכלכלה רבות-עוצמה בארצות-הברית. ריקלים וסם זקס הם שהעי-מידו בשעתו סכום של שני מיליוני ל"י לרשות אריק, כדי שיוכל לרכוש את החווה החקלאית ליד קיבוץ דורות כנגב.

ריקלים היה אותה שעה באיטליה. אריק ביקש ממנו לקפוץ לישראל ליום יומיים. במועד שנקבע הגיעו שני היועצים-ידידים כנדרש. "סם זקס הוא איש מנוסה", הודה אריק, "הוא נתן לי עצות ממדרגה ראשונה. לריקלים יש ראש קר בלתי רגיל. מוח אנליטי. יכולתי להיוועץ עם שני אנשים אלה באופן קר. ניתחנו את כל האפשרויות. את כל המהלכים שאנקוט ואת המהלכים הנגדיים. משניהם קיבלתי עצות מצויינות."

תמיר מנסה לטרנד

את אות החפתעות נתן אריק במסיבה שכינוס בגן ביתו בבאר-שבע. בה הפתיע את מיקודיו ואת צמרת צה"ל בהודעת פרישתו. אבל את ההסתערות עצמה ערך אריק רק כעבור חמישה ימים. כאשר כינס מסיבת עיתונאים בבית-סוקולוב בתל-אביב.

זה נראה תחילה כצעד מוזר ביותר. אין זה מקובל שאדם יתחיל את דרכו הפוליטית במסיבת עתונאים. אבל לגבי אריק היתה חשיבות עליונה למסיבת עתונאים זו.

